

המרכז הישראלי לאפוטרופסות

הקרן לטיפול בחסויים

שירת הלל לקב"ה בליל הסדר - "חייב אדם לראות עצמו, כאילו הוא יצא ממצרים".

ד"ר זאב פרידמן מנכ"ל המרכז הישראלי לאפוטרופסות

הערב בליל הסדר, נסב סביב השולחן, נספר את סיפור ההגדה ונאמר הלל בשירה ובהודיה. אין עוד לילה אחר בשנה, שבו אנחנו אומרים הלל, חוץ מאשר ליל פסח.

מה נשתנה הלילה הזה באמירת הלל מכל הלילות?

בשנת 701 לפני הספירה, עורך סנחריב מלך אשור, את מסעו המפורסם לכיבוש ארץ ישראל. מסע שהונח במוזיאון הבריטי בלונדון. סנחריב מגיע עם צבא גדול ושר צבאו רבשקה. לאחר שהשלים את כיבוש כל ערי האזור, הוא מגיע לתחנתו הסופית, לכיבוש ירושלים. סנחריב מתמקם בנוב עיר הכוהנים של שאול ומתצפת על הישוב היהודי בירושלים, בתוך עיר דוד שמסביבה חומה.

כפי שמתאר זאת הנביא ישעיהו: "עוד היום בנוב, ינופף ידו הר בת ציון גבעת ירושלים".

סנחריב מעריך, שבקלות יסיים את מסעו והישוב היהודי בירושלים ייפול "כביצים עזובות" (הנביא ישעיהו), כמו הישובים האחרים במסעו אל ארץ הקודש. שהרי אין סיכוי לישוב היהודי הקטן אל מול הצבא של המעצמה הגדולה בעולם, באותה עת.

אך כאן נכונה לו הפתעה, בדמות מנהיגות אמונית, נחושה וכריזמטית של המלך חזקיהו, שנערך למתקפת סנחריב. חזקיהו עוסק ללא לאות, בחיזוק החוסן האמוני של עמו ובנוסף הוא דואג לחיזוק התשתיות הפיזיות ההגנתיות, של החומה והמגדלים בירושלים.

סנחריב שולח את הרמטכ"ל שלו רבשקה (שבמסכת סנהדרין נאמר שהיה יהודי מומר), שידבר ישירות אל היהודים מעל ראשי מנהיגיו וידבר אליהם במאמע לושען "בקול יהודית" וישכנע אותם להיכנע ולותר על חירותם וריבונותם ובתמורה יקבלו אושר בחסות המעצמה האשורית.

"הציף רבשקה על החומה ושמע שהיו קוראין את ההלל(של ליל פסח) ואמר לסנחריב: חזור לאחורידך, כי ניסים נעשים להם בזה הלילה. (במדרש בילקוט שמעוני, ב', רמ"א).

התוצאה היתה: "ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ד', ויך במחנה אשור, מאה שמונים וחמישה אלף וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מתים" (מלכים ב', יט', לה').

כל הדרמה שתוארה, מתרחשת בליל פסח, בליל הסדר, בזמן שירת ההלל.

מפלתו של המלך סנחריב אירעה בליל פסח, כנאמר: "לפי שמפלתו של סנחריב בליל פסח היה" (מסכת מגילה, לא', ע"ב).

ליל הסדר הוא הפרקטיקה בהעצמתו של החוסן האמוני של עם חופשי בארצו, בהעצמת החוסן האמוני והלאומי של בני חורין בארצם ובמולדתם.

חוסננו הוא באחדותנו, כנאמר בהגדה: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד, עמד עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם". אם נהיה מאוחדים-עם אחד, יהיה קשה לשונאינו לממש את מזימתם ולפגוע בקיומנו ולכלותנו.

חוסננו הוא גם בערבותנו, איש לרעהו, שנדע לכבד גם את השונות וההבדלים בתוכנו, ב"אחד" שבנו, היחד בצד הייחוד.

שכן, כנגד ארבעה בנים דיברה ההגדה; "אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול".

משרדי ההנהלה, הגן הטכנולוגי, בנין 1 כניסה ג' מלחה, ירושלים 96951 טל: 02-6490000 פקס: 02-6795040

אפוטרופסות – שקט נפשי וביטחון אישי

התאגיד הציבורי הגדול והוותיק בארץ לשירותי אפוטרופסות ללא מטרות רווח, שהוקם ע"י האפוטרופוס הכללי במשרד המשפטים, הפועל בשקיפות, בשותפות ובתודעת שירות.

www.apotropus.org

המרכז הישראלי לאפוטרופסות

הקרן לטיפול בחסויים

כבר העלו תמיהה מדקדקי הלשון העברית, בהקשר לשגיאה הדקדוקית והתחבירית של משפט זה בהגדה. לדעתם המלומדת, משפט דקדוקי נכון, היה צריך להיכתב אחרת: "אחד חכם, אחד רשע, אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול". לדעתם, שגיאה דקדוקית להשתמש בו החיבור לפני כל בן באגדה.

אבל עם כל הכבוד להקפדה הדקדוקית, ישנם מצבים, שבהם כנראה יש צורך להגמיש את קפדנות כללי הדקדוק, כמו בסיפור ארבעה הבנים.

הפרקטיקה של חוסנו, היא באחדותנו, תוך כיבוד והכלת השונה והאחר שבקרבתנו, התובעת מאיתנו לפעמים, להגמיש את כללי הדקדוק הקפדני ולחבר את כל ארבעה הבנים, בו החיבור לפני כל בן. גם אם שונים הם זה מזה, כמו אצבעות ידנו, יש לחברם למשפחה אחת, לחברם לעם אחד, לחברם לדגל אחד, לחברם להלל אחד, לחברם לנרטיב אחד, שהוא הזיכרון הקולקטיבי היסטורי של עמנו לאורך כל ההיסטוריה.

מסע עם ישראל לשמירת זהותו והגשמת ייעודו, החל בסיפור יציאת מצרים, מעבדות לחירות, שם במצרים, לא שינו את לשונם, שמם ולבושם. המסע של עמנו ממשך לאיום הקיומי של סנחריב עלינו ולמפלתו בליל פסח. מסע עמנו ממשך לדור השואה והתקומה, שהקים את מדינתנו. מסעו של עמנו הוא מאבק בלתי פוסק לצדקת דרכנו.

כוחנו באמונתנו. כוחנו באחדותנו, כוחנו בעוצמתנו הרוחנית, צבאית, החברתית, המוסרית והכלכלית.

נאומו של דוד בן גוריון בוועדת פיל 1936 שופך אור על מסע תקומתנו וחירותנו בחג הפסח שממשך ליום העצמאות וליום ירושלים המאוחדת, שאותו אנו מספרים בליל הסדר: "לפני שלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אונייה ושמה "מייפלואאר" ובה אנגלים שקצו בחברה. הם חיפשו חוף שומם לחלוטין להקים בו עולם חדש. הם נחתו באמריקה, והיו ראשוני המייסדים של אומה זו. היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה ועל כן כל ילד אמריקאי יודע שם זה מבית אבא, בית ספרו ועוד. אבל תאב אני לדעת אם יש אנגלי אחד, היודע בדיוק את יום ושעת ההפלה של אונייה זו, כמה אנשים היו באנייה, שמות משפחותיהם, מה לבשו, מה אכלו, מה היה מסלול הפלגתם, היכן הנקודה בה עלו על חוף הארץ שיסדו אבותיו ובה הוא גר היום בזכותם? והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה קודם הפלגת המייפלואאר, יצאו היהודים ממצרים. כל ילד יהודי בעולם - באמריקה וברוסיה, בתימן ובגרמניה - יודע בדיוק: אבות אבותיו יצאו ממצרים בעלות השחר של החמישה עשר בניסן. מה לבשו? "מותניהם חגורים ומקלם בידם"; הם אכלו מצות, והגיעו אחרי שבעה ימים לים סוף. הוא גם מכיר את מסלול המסעות במדבר וקורותיהם במשך ארבעים שנה. עד היום הזה, אוכלים היהודים בכל העולם מצה זו שבעה ימים מחמישה עשר בניסן, ומספרים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה ואילך. והם מסיימים בשני מאמרים: השנה אנו עבדים, לשנה הבאה בירושלים, בארץ ישראל. כך טיבם של היהודים".

שירת הלל לקב"ה בליל הסדר, היא ביטוי מוחשי לקהילת הזיכרון של עמנו, שתובעת מאיתנו כפרט וכקולקטיב - "חייב אדם לראות עצמו, כאילו הוא יצא ממצרים". אין לנו לסמוך, אלא רק על עצמנו ועל אבינו שבשמים.

עם ישראל חי. חג פסח כשר ושמח.